

РЕЦЕНЗІЯ на дисертаційну роботу Бруньова Максима Ігоровича на тему «**ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЮ ТА ЯКОСТІ ЗЕРНА СОЇ ТА НУТУ ЗАЛЕЖНО ВІД РІВНЯ ЖИВЛЕННЯ В УМОВАХ ЛІВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ**», поданій до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 201 «Агрономія»

Підвищення забезпеченості теплом вегетаційного періоду та наявний дефіцит опадів, що свідчить про формування умов, характерних для більш південних регіонів країни (Миколаївської, Запорізької та Дніпропетровської областей). Таким чином, очевидне переміщення тепловимогливих культур на північ нашої країни, зокрема на Сумщину. Саме до таких перспективних культур належать соя та нут. Водночас необхідно відзначити підвищення вимог до зібраної сировини. Так, сьогодні є пріоритетним отримання зерна, збалансованого за вмістом цінних амінокислот та інших сполук. Отже, вибрана тематика є важливою і актуальною, оскільки в умовах Лівобережного Лісостепу не досліджувалась.

Як зазначає автор Максим Бруньов вперше вивчено сортові особливості формування показників габітусу рослин, структури врожаю зерна сучасних сортів сої та нуту в умовах Лівобережного Лісостепу України. Проаналізовано особливості формування маси 1000 зернин, вмісту білка і олії залежно від сорту та рівня живлення. Визначено амінокислотний склад. Оптимізовано технологію вирощування сої і нуту за добору більш адаптованих сортів та рівнів живлення для умов Лівобережного Лісостепу України. Набула подальшого вивчення ступінь впливу метеорологічних показників (опади, температура) на габітус рослин, складові структури врожаю та показники його якості залежно від сортових особливостей та рівня удобрення. Розраховано та обґрунтовано економічні та енергетичні показники ефективності вирощування сої та нуту залежно від сортових особливостей та рівня удобрення.

Представлена на рецензію дисертаційна робота складається зі вступу, 5 розділів, висновків та рекомендацій виробництву, списку опублікованих наукових праць та використаних джерел, додатків. Матеріали роботи викладені

на 180 сторінках та містить 26 таблиць, 24 рисунки та 25 додатків. Список використаних джерел налічує 171, із яких 49 латиницею.

Наукова праця читаема, гарно ілюстрована фотографіями та діаграмами. Висновки і рекомендації виробництву логічно завершують результати досліджень. Основні положення дисертації викладено в 13 наукових працях, із них статей у фахових виданнях України (категорія «В») - 4; що занесені до міжнародних наукометричних баз цитування Scopus - 1; тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях - 7.

У дисертаційній роботі наведено теоретичне узагальнення та науково-практичне вирішення завдання щодо оптимізації вирощування сучасних сортів сої та нуту в умовах Лівобережного Лісостепу України. Головними інструментами було визначення адаптованих сортів та рівнів живлення задля отримання максимального врожаю з високими показниками якості зерна.

Максим Бруньов рекомендує задля збереження родючості ґрунту та отримання стабільних рівнів урожаю зерна сої та нуту з високими показниками якості (масою 1000 зернин), вмістом білка та жиру, амінокислотним складом) на чорноземі типовому в умовах Лівобережного Лісостепу України доцільно використовувати сорт Тенор за удобрення $N_{45}P_{65}K_{85}$ та сорт Ярина за застосування $N_{35}P_{15}K_{пo}$ -

Дискусійні питання, що виникли під час рецензування.

1. На скільки перспективною є культура нуту та її перспективи для Лівобережного Лісостепу України.
2. За сучасних перешкод з логістикою та під час війни в Україні чи є потужності для переробки сої та нуту до більш глибокого рівня, зокрема до амінокислот.
3. Значно покращило б роботу аналіз фотосинтетичної та симбіотичної активності посіву (підрозділ 3.1).
4. Варто зазнати яка саме система хімічного контролю використовувалась за час проведення досліджень (які хвороби було зафіксовано під час досліджень, які препарати застосовували).

5. Мають місце опечатки в тексті (с. 21, 33, 59, 105, 155, 176) та оформленні списку літератури (1, 3, 13, 14, 17, 42, 78, 82).

Загалом, за змістом і оформленням робота відповідає вимогам рівня наукової кваліфікації здобувача, які зазначено у Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. №167. Робота пройшла перевірку на плагіат програмою ІМсієск. Відсоток запозичень у межах норми також має місце посилання на власні наукові праці, що дозволено вимогами.

Таким чином, за результатами рецензування, дисертаційна робота Бруньова Максима Ігоровича заслуговує на позитивну рекомендацію до подальшого захисту у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 201 «Агрономія» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство».

РЕЦЕНЗЕНТ :

**доктор с.-г. наук, професор,
завідувач кафедри агротехнологій
та ґрунтознавства Сумського НАУ**

.....**Володимир ТРОЦЕНКО**

08.11.2024 року

